

233

Jaargang 2025

3D-Bulletin

Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie

3D-Bulletin 233, 2025-3

INHOUDSOPGAVE

4 Redactioneel

- 4 3D-Bulletin 233
Dennis Boersma

6 Verenigingsnieuws

- 6 Verslag van de 223e verenigingsdag
24 mei 2025
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 8 Nieuws uit de regio's
Regio West en Midden in Den Bosch
Claudia Harkema
- 9 Competitieregels NVvS
Het projectieteam
- 10 Mededelingen Bibliotheek NVvS
Sophieke Nijhuis-Bouma

13 Verenigingsdagen

- 12 Hoe komt u op de locatie van de verenigingsdag?
Ledenmutaties / NVvS-e-groep
Jan Broeders
- 13 Programma verenigingsdag 224 en 225
Verenigingsdata 2025 en 2026
John Klooster

14 Driedimensionaal

- 14 'Minute of Fame'-competitie 2025
Dennis Boersma
- 20 Bruggen tussen (3D-)Ars et Mathesis
Job van de Groep
- 26 Hendrik van Winkoop (1862-1938) -
orthostereoscopist van de bergen
Ronald Schalekamp
- 34 Verborgene Stereoschatten
Theo van Dam
- 36 Mijn 3D-fascinatie voor LE GOIS
Gert-Jan Wolkers
- 44 Nachtvinders en andere insecten na
zonsondergang fotograferen met de
chachamethode
Paul Roth
- 50 Verslag ISU-congres 2025
Sophieke Nijhuis-Bouma

58 Content / Wegwijzer

59 Vraag & Aanbod

Foto voorpagina:
"Zeilwedstrijd in De Kolk in Delft"
Kees Kloosterboer

Foto achterzijde:
"Satijnlichtmot"
Paul Roth

Redactioneel

3D-Bulletin 233

Door de drukte rond het ISU-congres ligt dit 3D-Bulletin een maand later dan normaal bij u in de bus. Dank voor uw geduld.

Het congres zelf was een succes. We hebben er veel complimenten over gekregen. In dit 3D-Bulletin vindt u een verslag door Sophieke Nijhuis-Bouma. De foto's bij het verslag geven een indruk van de activiteiten in het WICC. Ik hoop de komende verenigingsdagen shows te zien met foto's van de excursies. Op de pagina hiernaast alvast een paar foto's van mijzelf.

Verder in dit 3D-Bulletin het verslag en de uitkomst van de Minute of Fame-competitie. Zelf was ik op de verenigingsdag in mei verhinderd maar gelukkig was Theo van Dam bereid mijn rol over te nemen.

Gert-Jan Wolkers vertoonde op het ISU-congres een time lapse-video van eb en vloed bij Le Passage du Gois in Frankrijk. Dit is een oversteek tussen een eiland en het vaste land die bij vloed onder water staat en bij eb droogvalt. In de nabewerking ging nog veel tijd zitten.

Zoals bekend heeft Job van de Groep een voorliefde voor wiskunst, kunst met een wiskundige twist. Eerder dit jaar verzorgde hij een stereoprojectie met dit onderwerp op het Bridges-congres. Reden om de wiskunst ook bij ons nog eens onder de aandacht te brengen.

Ronald Schalekamp heeft een boek geschreven over de Nederlandse stereofotograaf Hendrik van Winkoop (1862-1938). Van Winkoop was bedreven in het maken van orthostereoscopische foto's op glas. Bij orthostereoscopie geeft de afbeelding bij bekijken een zo natuurgetrouw mogelijk beeld van de werkelijkheid.

Het boek is beschikbaar in het Nederlands en het Engels en gaat vergezeld van een apart fotoboek met de stereofoto's. NVvS-leden die direct bij Ronald bestellen krijgen een korting.

Theo van Dam kwam een verzameling oude stereoglasdia's tegen in het streekmuseum in Vlotho, Duitsland. De dia's zaten in een kistje en konden dus niet bekeken worden door de museumbezoekers. Theo vond dat jammer en bood het museum aan de dia's te digitaliseren. Het museum heeft daar toestemming voor gegeven en van de resultaten een boekje met anaglifien gemaakt zodat bezoekers nu ook de stereo-opnames kunnen bewonderen.

Paul Roth is een fervent fotograaf van nachtvlinders. Hij documenteert wat hij ziet op de website waarnemingen.nl waar je al je natuurwaarnemingen kunt vastleggen. Hij geeft tips hoe je zelf ook nachtvlinders kunt fotograferen. Standaard stereocamera's hebben een te grote stereobasis om de vlinders van dichtbij te fotograferen. Hij laat zien dat je met een monocamera en de chachamethode ook hele goede resultaten kunt boeken. Hij zal binnenkort ook een reeks foto's tonen op een verenigingsdag. In een vervolgartikel in een volgend 3D-Bulletin zal hij tips geven voor de nabewerking van de foto's.

Voor nu weer veel lees- en kijkplezier.

Dennis Boersma

Verenigingsnieuws

Verslag van de 223^e verenigingsdag 24 mei 2025

De derde verenigingsdag in 2025 werd door zo'n 30 leden bezocht. Vicevoorzitter Job van de Groep opende de verenigingsdag met een hartelijk welkom aan de aanwezigen. Ernest van Loon praat ons vervolgens bij over het 25ste ISU-congres van 18-25 augustus in Wageningen. Naast de door leden aangeleverde series, stond er tijdens deze verenigingsdag in mei ook de jaarlijkse Minute of Fame-competitie op het programma. Het ochtendprogramma begon met een serie van Job van de Groep met als titel War museum Seoul in Zuid-Korea. Het blijkt te gaan om het oorlogsmonument en museum in Seoel dat de militaire geschiedenis van Zuid-Korea tentoonstelt en deze herdenkt. Job had in het museum allerlei geschutsvoertuigen, -schepen en -vliegtuigen mooi in beeld gebracht. De plaquette met de namen van de vele omgekomen militairen in de Korea-oorlog, onder wie ook veel Nederlanders, was indrukwekkend. Het War Requiem van Benjamin Britten als muziek bij deze serie was mooi gekozen. De tweede serie van Job had als titel Nisyros vulcano island en in deze serie neemt hij ons mee naar het Griekse eiland Nisyros, gelegen ten zuiden van het eiland Kos in het oostelijk deel van de Egeïsche Zee. De voornaamste bezienswaardigheid van het eiland is een grote krater van de gelijknamige slapende vulkaan waarin zich gaten van enkele centimeters tot tientallen centimeters bevinden, waaruit nog steeds een zwavelachtige rook opstijgt. Ook de mozaïekvloeren en de telefoondraden over de straten spreken echter tot de verbeelding. Jobs 3e bijdrage aan deze verenigingsdag had als titel Woudrichem vesting. In deze serie over Woudrichem dat samen met Gorinchem en Slot Loevestein de Vestingdriehoek vormt, waren ook enkele foto's gemaakt door wijlen NVvS-lid Huib den

Hollander opgenomen. Een blikvanger in dit Noord-Brabantse vestingstadje is de toren van de 15e-eeuwse Martinuskerk, waarvan de torenspits bij een storm in 1717 verloren is gegaan. Zo'n afgeknotte toren is overigens niet uniek in Nederland. Ook windmolen Nooit Gedagt bovenop de vestingwal is een eyecatcher. Bij vestingsteden zie je vaak een zogenaamde beer op een muur in de vestinggracht, waardoor de vijand niet over deze muur de stad kon binnenkomen. Ook coupures in de vestingwal die met planken konden afgesloten, hadden een beschermende functie. Arjen Spiekstra nam ons mee naar de Maarsseveense plassen die in de jaren '60 zijn ontstaan door zandwinning ten behoeve van de wijk Overvecht in Utrecht. Het is een recreatiegebied, maar soms kan het er ook heel verstild zijn, zoals tijdens Arjens bezoek aan de Grote Plas en de Kleine Plas. Het was toen echt Hollands weer met zon en wolken, wat leidde tot mooie weerspiegelingen in het water. Daarbij had Arjen ook allerlei watervogels mooi in beeld gebracht, zoals futen waarbij hun jongen soms op de rug van pa of ma een lift kregen. Heel bijzonder was de hermelijn op een plankier, maar ook een zadelzwam die met z'n waaivormige hoed op een boomstam 10 tot 40 cm breed kan worden, mag niet onvermeld blijven. Later in het programma gingen we met Arjen naar Ravenstein, een vestingstad in Noord-Brabant en gelegen aan de Maas. In de Stadstuin bij het Leerlooierijmuseum staat een aantal grote machines die werden gebruikt bij de bewerking van koeienhuiden tot uiteindelijk leer zijn gebruikt. Deze waren door Arjen mooi in beeld gebracht, evenals de Sint-Luciakerk uit 1735, de vestingwallen, het Philips van Kleefbolwerk en windmolen De Nijverheid. Jan Menzinga deelde zijn fascinatie voor voorjaarsbloeiers met ons,

wat leidde tot een kleurrijke plantenstoet met onder andere winterakoniet, sneeuw-klokje, narcis, blauwe druifje, holwortel, vingerhelmbloem, krokus, kievitsbloem, gele anemoon, bosanemoon, dotterbloem, speenkruid, groot hoeblad en twaalfgodenkruid. Jan nam ons ook mee naar het Zillertal in het noorden van Oostenrijk. De Achensee, gletsjers, bergen, bemoste rotsen, Ahornbahn en de door kleurrijke bloemen gedecoreerde balkons van de hotels in chaletstijl waren mooi in beeld gebracht. In de derde serie van Jan liet hij ons van allerlei cactussen en vetplanten de fraaie bloemen zien, waarbij macro's dat effect versterkten. John Klooster had zijn serie Keukenhof opnieuw in het programma opgenomen, een serie die ook tijdens het ISU-congres in 2019 in Lübeck is vertoond. Wat de serie vooral bijzonder maakte was soms het lage standpunt, waardoor je van onderen in de bloemen keek, wat een mooi 3D-effect had.

Voor de Minute of Fame-competitie 2025 waren er 6 deelnemers met in totaal 11 inzendingen. Omdat onze voorzitter Dennis Boersma niet aanwezig kon zijn, had hij Theo van Dam ingewerkt om de puntentelling in goede banen te leiden. Job van de Groep reikte de prijzen uit, waarbij de 1e prijs naar Robert van den Brink ging, de 2e prijs voor Job van de Groep was en Kees Kloosterboer de 3e prijs kreeg. Voor Dennis had Theo ook een prijs in petto, namelijk de hoofdprijs van de publieksjury voor Dennis' imaginaire serie Voor alles wat ik doe! Het complete verslag staat elders in dit 3D-Bulletin (zie pagina 14 - red.).

In het programma waren ook ISU CODE 31c, 32a en 32b opgenomen, waarbij CODE staat voor Club Online Digital Exchange, dus niks geen geheimzinnig gedoe! Leden van diverse Amerikaanse 3D-zusterorganisaties lieten in ISU COD 31c en 32b fraaie foto's gemaakt door hun leden zien. Hoewel de NVvS inmiddels meer dan 50 jaar bestaat, loopt de 3D-club in Detroit ruim twintig jaar op ons voor. ISU CODE 32a bevatte fraaie bijdragen van onze Europese zusterverenigingen. Stephen O'Neil als dé man achter de ISU CODE's mag daarbij

best wel een keer worden genoemd. De serie Český Krumlov van Jes Spoelstra was een 3D-video van de ISU-congreslocatie in 2022 in Tsjechië gemaakt met Google Earth. De beelden hadden een maquette-achtige uitstraling. Český Krumlov is een stadje in de Tsjechische regio Zuid-Bohemen en ligt in een lus van de rivier de Moldau. Daarom was het muziekstuk De Moldau van de componist Bedrich Smetana helemaal passend bij deze serie. Robert van den Brink had zijn serie Stereo tip ook aangemeld voor de Minute of Fame-competitie 2025 en won daarmee de 1e prijs, waarbij hij daarin uiteraard niet herkenbaar in beeld kwam, hoewel zijn stem onmiskenbaar was. Deze korte serie heeft veel weg van een goocheltruc, want het leek alsof je een stereocamera kunt maken door een monocamera voor een spiegel te houden. Navraag leerde dat de tweede camera geconstrueerd is op basis van computerberekeningen.

Tjeert Olthof liet met zijn serie Vogels van Texel de diversiteit aan vogels op dit Waddeneiland zien. Zo passeerden allerlei kust- en watervogels zoals grauwe gans, kluut, kokmeeuw, kuifeend, wintertaling, bontbekplevier en lepelaar de revue. Van de lepelaar was ook de snavel die dienst doet als lepel, mooi in beeld gebracht. Meer landinwaarts kun je bijvoorbeeld de groening, kneu, fitis, graspieper, blauwborst, winterkoning en zanglijster spotten. Tjeert had zijn serie al voorzien van de Engelse vogelnamen, dus deze mooie serie gaan we waarschijnlijk ook in augustus zien tijdens het ISU-congres. Ninette ten Dam had als zus van Ernest van Loon, een serie aangeleverd naar aanleiding van haar fietstocht in Noordoost-Frankrijk met als titel Fietsen langs Franse kanaaltjes, sluisjes en dorpjes. Die titel werd mooi geïllustreerd door de foto's die we te zien kregen.

Al met al was het een geslaagde verenigingsdag, niet alleen vanwege de vertoonde series, maar ook door de persoonlijke gesprekken.

Sophieke Nijhuis-Bouma

Nieuws uit de regio's

Regio West en Midden in Den Bosch

In tegenstelling tot vorig jaar, waarbij we heel de dag hebben mogen ervaren hoe het is om stereofoto's te maken in de regen, hadden we dit jaar een heel mooie dag in Den Bosch. Droog, zonnig en niet te warm. Volgens goede traditie begonnen we de dag met een kopje koffie op een terras met, uiteraard een Bossche Bol. Hierna de stad in om te fotograferen. De uitdaging hierbij is natuurlijk om niet allemaal dezelfde foto's te nemen. Maar dat ging bij het passeren van de Sint-Jan al mis. Iedereen met camera in de aanslag om deze prachtige kathedraal van buiten op de gevoelige plaat vast te leggen. Dit was wel meteen een aanleiding om een andere traditie in stand te houden: de groepsfoto (foto 1). De lokale bewoner die op een bankje zit heeft het hele ritueel met grote hilariteit aanschouwd en gefotografeerd. Heeft hij ook weer een goed verhaal om mee thuis te komen.

Om de boottocht door de grachten en onder de huizen van Den Bosch niet te missen moesten we toch nog even doorstappen. We konden heerlijk in de schaduw zitten

bij de aanlegsteiger waar onze boottocht zou beginnen. Nu ligt Den Bosch een beetje zuidelijk en in Brabant waar het normaal is dat alles in een iets rustiger tempo verloopt, maar de tijd verstreek en onze boot was nog niet gespot. Bellen dus. Het bleek dat de schipper verlaat was. Hij heeft het ruimschoots goed gemaakt door de mooie boottocht en de mooie verhalen die daarbij horen. Echt een aanrader als je in Den Bosch bent.

Na een verlate lunch op weg naar de Sint-Janskathedraal om de toren te beklimmen. 218 treden maar gelukkig met tussenstops op iedere verdieping. De gids deelde een aantal bijzondere verhalen met ons over het oude uurwerk, de speeltrommel en de 69 klokken. Eenmaal boven was het spectaculaire uitzicht over de oude binnenstad van Den Bosch de klim meer dan waard.

We sloten de dag af met een gezamenlijk diner op het terras (foto 2) en kijken met plezier op de dag terug.

Claudia Harkema

Foto 1 (Ow/3D 2D→3D)

Foto 2

'Minute of Fame'-competitie

Een korte serie door een publieksjury beoordeeld op verschillende facetten zoals compositie, techniek, inhoud, enz.

- Korte serie van ongeveer 1 minuut (met een bepaalde lijn erin), al of niet met video, audio of commentaar.
- Anoniem, uit de serie mag niet blijken wie de maker is (bv. aftiteling of commentaarstem moeten aangepast zijn).
- Inleveren vóór 1 mei 2026.

Het verslag van de Minute-of-Fame-competitie 2025 staat op pagina 14 in dit 3D-Bulletin. De inzendingen voor 2026 worden getoond en gejureerd op de verenigingsdag op 30 mei 2026.

'Stereofoto'-competitie

Een deskundige jury oordeelt op de verenigingsdag in november over individuele stereofoto's.

- Aantal: maximaal 10, maar minder heeft de voorkeur.
- Categorieën: Er wordt onderscheid gemaakt tussen 'echte' stereofoto's (op basis van 2 opnames vanuit verschillende standpunten) en 'overige' stereobeelden (bijv. 2D-naar-3D-conversies, computer- en AI-gegenereerde beelden). Afhankelijk van het aantal inzendingen kunnen deze categorieën onderverdeeld worden in subcategorieën.
- De jury bestaat uit een aantal nader te benoemen deskundigen die op verschillende facetten zullen gaan beoordelen. Bijvoorbeeld compositie, techniek, enz. De foto's worden willekeurig genummerd en zonder vermelding van de maker aan de jury voorgelegd.
- Juryleden kunnen niet ook zelf deelnemen.
- Inleveren vóór 1 november 2025.

De foto's worden getoond op de verenigingsdag op 29 november. Dan wordt ook de uitslag van de jury bekend gemaakt. Gedurende de maand november zijn de foto's tevens via de HTML5 Stereo Viewer te bekijken en kunnen de leden zelf hun eigen favoriet aanwijzen.

Het verslag van de Stereofotocompetitie 2024 staat op pagina 22 in 3D-Bulletin 231.

Voor beide competities geldt dat bij meerdere inzendingen van één persoon slechts de beste (per categorie indien van toepassing) in aanmerking komt voor een prijs.

Het auteursrecht van een inzending blijft bij de maker, maar foto's uit inzendingen kunnen worden geplaatst in het 3D-Bulletin en op de website van de vereniging tenzij de inzender daar expliciet bezwaar tegen heeft gemaakt.

Inzendingen kunnen het hele jaar door aan de programmasamensteller worden gestuurd. Neem voor details contact op met John Klooster, programma@stereofotografie.nl.

Opmerking bij projectieformaat 3840x1080: Linker- en rechterbeeld in full-HD formaat van 1920x1080 pixels. Bij afwijkend formaat van de opname het beeld aanvullen met zwarte balken (het linker- en rechterbeeld wel gecentreerd houden in het midden van het linker- en rechterdeeltvlak van 1920x1080).

NB: de inzendingen moeten projecteerbaar zijn, dus linkerbeeld links!

Mededelingen Bibliotheek NVvS

In deze rubriek worden aankondigingen gedaan van nieuwe aanwinsten voor de NVvS-bibliotheek. Ze zijn vanaf heden te leen bij de bibliotheek.

Stereoscopy

Onder de naam Stereoscopy verschijnt vier keer per jaar het bulletin van de International Stereoscopic Union (ISU). Evenals het 3D-Bulletin van de NVvS bevatten de nummers van Stereoscopy veel mooie stereoafbeeldingen en nodigen zeker uit tot lezen en kijken.

Stereoscopy nummer 141 (2025-1)

opent met een bijdrage van ISU-president Dennis Boersma en Congresmanager Ernest van Loon over het 25ste ISU-congres in 2025 in Wageningen. Ze geven vooral praktische tips over het verkeer en vervoer in Nederland. In de rubriek Member Highlight vertelt Mat Bergman (VS) hoe zijn stereofotografie-hobby begon met de Stereo Realist. Daarna gebruikte hij gekoppelde Sony-camera's. Bij de Oakland Camera Club maakte hij voor het eerst de projectie van stereodia's mee, een ervaring die hem altijd is bijgebleven. Met een goede voorbereiding streeft hij ernaar om stereofoto's te maken die weinig nabewerking vragen, want daarvoor heeft hij niet het geduld. Hij is voorzitter van de Golden Gate Stereoscopy Society (zie ook het item Image Gallery) en lid van diverse nationale stereofotografieverenigingen in de VS. Ondanks alle technologische ontwikkelingen en mogelijkheden op het gebied van stereofotografie, blijft voor hem het contact met stereofotografen erg belangrijk. De zes foto's bij het artikel geven een indruk van het type foto's dat hij maakt. Oktay Akdeniz (Turkije) schrijft over zijn ervaringen m.b.t. 3D-straatfotografie. De XREAL Beam Pro (XBP) is voor hem daarbij de

perfecte camera en met negen foto's laat hij zien hoe hij te werk gaat en wat het resultaat daarvan is. Gert-Jan Wolkers doet verslag van zijn ervaringen met de ACER SpatialLabs Eyes 3D-camera, kortweg de ASEC-1, die hij ook heeft gedeeld met NVvS-leden in 3D-Bulletin 232. Bij zijn review in Stereoscopy nr. 141 zijn zes stereofoto's geplaatst, aanzienlijk minder dan de vijftien in 3D-Bulletin 232. David C. LeDoux (VS) deelt zijn ervaringen met de GOOVIS Art 3D-viewer die gebruikt maakt van de principes van een VR-headset. In de Image Gallery staan dit keer tien stereofoto's, gemaakt door evenzoveel leden van de Golden Gate Stereoscopy Society (GGSS). Deze stereofotografievereniging bestaat sinds 1934 en komt twee keer per maand via Zoom bijeen. George Themelis (VS), de eindredacteur van Stereoscopy, doet tot slot verslag van een dagje Chicago en illustreert dit met elf foto's.

Stereoscopy nummer 142 (2025-2)

opent met een bijdrage van ISU-president Dennis Boersma en Congresmanager Ernest van Loon over het 25ste ISU-congres in 2025 in Wageningen. Ze beschrijven de stand van zaken zoals die was half juni waarbij met name wordt ingezoomd op het aantal aanmeldingen, de selectie van de shows voor de projectieblokken en het samenstellen van de congresbrochure. Ook worden het speciaal voor het congres ontworpen T-shirt en de goodiebag genoemd, evenals de verdere voorbereidingen voor de registratie en het testen van de set-up voor de projecties. Drie stereoafbeeldingen ontworpen door Robert van den Brink brengen de lezer alvast in verjaarsstemming vanwege de 50ste verjaardag van de ISU. George Themelis, de eindredacteur van Stereoscopy, staat stil bij het

overlijden van Eckhardt Oehmichen (1937-2025), het brein achter het RBT-bedrijf en de RBT-producten zoals de raampjes, camera's en stereoprojector. In de rubriek Member Highlight vertelt Therese Provaznik (Oostenrijk, * 1935) hoe zij op jonge leeftijd in 1958 begon met stereofotografie. Voor een vrouw werd dat toen als bijzonder gezien en bij het Oostenrijkse Gezelschap voor Stereoscopie hadden sommige leden zo hun bedenkingen tegen haar. Fritz Sablatnig was haar reding en hij werd haar leraar op het gebied van stereofotografie. Haar eerste camera was een Duplex Super 120, een rolfilmcamera met een stereobasis van zo'n 3 cm, waardoor objecten ook van dichtbij konden worden gefotografeerd. Later stapte ze over op de Belpasca, een kleinbeeldcamera met de gangbare stereobasis van 65 mm. De komst van de RBT-projector betekende een enorme verbetering op het gebied van stereoprojectie. De firma RBT bracht ook een stereocamera met twee gekoppelde Yashica-camera's op de markt. Ook Therese maakte de overstap naar digitale stereofotografie en vervuilde zo de donkere kamer voor het computerscherm. Haar passie voor 3D-fotografie wordt geïllustreerd met dertien stereofoto's bij het artikel. In de rubriek Stereoscopy History blikt Hermine Raab terug op de 3D-fotocompetities die in de periode 2012 -2023 in Oostenrijk werden gehouden en sinds 2015 een internationaal karakter hebben. De jaarlijkse MoF-competitie die in 2011 voor het eerst door de NVvS werd georganiseerd, was daarbij haar grote voorbeeld. De foto's van de prijsuitreikingen vertonen veel overeenkomst met die van onze Stereofotocompetities en de MoF-competities. In de terugblik zijn ook de 1e prijs-foto's opgenomen van de stereofotocompetities die in Oostenrijk werden gehouden, waarbij aan NVvS-lid Luk De Rop in 2016 de 1e prijs werd toegekend voor een verstild sneeuwlandschap bij Kalmthout. Guenter Pomaska (Duitsland) neemt de lezer mee in de wereld van Lomografie, met een verwijzing naar de iconische LOMO LC-A camera met een 32mm f/2.8 lens. Deze compacte automatische monocamera is ontworpen voor de Russische massamarkt en in 1982 op de markt gebracht door de Leningrad

Opto-Mechanical Combine. De gebruikers van deze camera kunnen zich aansluiten bij de Lomografische vereniging en wereldwijd zijn er nog steeds veel mensen die deze vorm van analoge fotografie in ere houden. Doordat het een automatische camera is, kun je er gemakkelijk snapshots mee maken, die met AI-bewerking via bijvoorbeeld BeFunky.com een retrolook kunnen krijgen. Na de omzetting van 2D naar 3D via bijvoorbeeld StereoPhoto Maker, ontstaan de stereobeelden, waarbij overigens immersivity.ai (meer bekend als Leiapix) ook een goed conversieprogramma is. Vijf anaglifien zijn een illustratie bij Pomaska's uitleg.

In de Image Gallery zijn dit keer veertien stereofoto's, gemaakt door evenzoveel leden van de Stereosectie van de Fotografische Vereniging van Wenen (PHG Sektion Stereo) opgenomen. Het ontstaan van die stereosectie gaat terug naar 1928 en werd in 1968 onderdeel van de PHG die al sinds 1861 bestond en daarmee wereldwijd de oudste fotografievereniging is. Momenteel heeft de stereosectie ongeveer 45 leden en er zijn maandelijks twee bijeenkomsten, één voor 3D-projecties en één voor kennisuitwisseling op het gebied van 3D-fotografie. Daarnaast heeft de stereosectie diverse stereotentoonstellingen voor een groter publiek gerealiseerd. De contributie van de PHG Sektion Stereo bedraagt € 60 per jaar. Meer informatie over onze Oostenrijkse zustervereniging is te vinden op <https://www.stereoskopie.at/>.

SOPHIEKE NIJHUIS-BOUMA
Bibliothecaris

Hoe komt u op de locatie van de verenigingsdag?

De verenigingsdagen vinden plaats in de Shalomzaal van de NoorderLichtgemeente in Zeist. Adres: **NoorderLichtkerk, Bergweg 92b, 3707 AE Zeist**.

Als u per auto komt dan is er parkeergelegenheid op het terrein van de kerk, zowel voor als rechtsom achter de kerk.

Vanaf **station Utrecht CS, bus 73** richting Busstation Zeist, uitstappen op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk.

Vanaf **station Amersfoort CS, bus 34** richting Westraven P+R en stap uit op halte Zeist, **De Dreef/Panweg**. Deze halte is op 780 meter lopen van de kerk.

Vanaf **station Driebergen-Zeist, bus 575**, richting Soest en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk. Of neem **bus 56** richting Amersfoort, stap op Busstation Zeist over op **bus 73** richting Maarsen en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. U kunt **bus 56** ook een halte later uitstappen (**Lindenlaan**) en dan nog 950 meter lopen.

Zie de website onder **Verenigingsdagen/Locatie Zeist** voor meer gedetailleerde aanwijzingen.

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Cor Onderstijn, Olburgen

Verhuisd:

Lukas Meursing, Ingen

Ereleden:

Gert-Jan Wolkers

Lid van Verdienste:

Ernest van Loon

JAN M. BROEDERS
LEDENADMINISTRATEUR
NVvS

Word lid van de NVvS-e-groep!

De e-groep heeft als doel informatie sneller naar de leden te krijgen en ook de onderlinge communicatie tussen de leden te bevorderen. Leden kunnen zelf berichten op de e-groep plaatsen die door de andere leden van de e-groep gezien worden. Word dus snel lid! Dat gaat als volgt:

1. Ga naar <https://groups.io>, maak een account aan als u dat nog niet heeft (Sign Up), en log in.
2. Klik op 'Find or Create a Group'.
3. Vul in het zoekveld rechtsboven 'stereofotografie' in.
4. Selecteer de groep 'Stereofotografie NL'.
5. Klik op 'Apply For Membership In This Group'.

*Alleen NVvS-leden kunnen lid worden van de e-groep. De moderator moet uw aanvraag bevestigen. Dat kan even duren (max. een paar dagen). Komt de bevestiging niet of heeft u vragen stuur dan een bericht aan de **Group Owner** op de **Stereofotografie NL Groups.io** pagina.*

Verenigingsdagen

13

Programma verenigingsdag 224 & 225

Zaterdag 27 september 2025 (Open Dag)

10.30 uur: Opening door de voorzitter.

10.45 uur: **PROJECTIEBLOK 1.**

11.45 uur: **PROJECTIEBLOK 2.**

13.15 uur: **PROJECTIEBLOK 3.**

14.15 uur: **PROJECTIEBLOK 4.**

15.15 uur: **PROJECTIEBLOK 5.**

15.45 uur: Sluiting door de voorzitter.

JOHN KLOOSTER
PROGRAMMASAMENSTELLER

Zaterdag 29 november 2025

11.00 uur: Opening door de voorzitter.

11.15 uur: **PROJECTIEBLOK 1.**

12.00 uur: Lunchpauze.

13.30 uur: **PROJECTIEBLOK 2.**

14.15 uur: Theepauze.

14.45 uur: **PROJECTIEBLOK 3.**

15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.

Programmaoverzicht onder voorbehoud.

*De invulling van de projectieblokken wordt een aantal dagen van tevoren gepubliceerd op de website van de NVvS:
<http://www.stereofotografie.nl>*

Bijdragen voor de verenigingsdagen dienen tijdig te worden ingeleverd bij John Klooster. Neem voor de wijze van versturen van grote bestanden contact op met John (zie pagina 2 voor contactgegevens). In de bestandsnaam graag de tijdsduur opnemen, bijv.: naam_3m06s.ext

NVvS - verenigingsdata 2025 en 2026

Zaterdag 25 januari 2025, Zaterdag 29 maart 2025 (ALV), Zaterdag 24 mei 2025, Zaterdag 27 september 2025 (Open Dag) en Zaterdag 29 november 2025.
Zaterdag 24 januari 2026, Zaterdag 28 maart 2026 (ALV), Zaterdag 30 mei 2026, Zaterdag 26 september 2026 (Open Dag) en Zaterdag 28 november 2026.
Raadpleeg de NVvS-website voor actuele informatie.

Driedimensionaal

Geachte lezer,

Dank voor uw interesse in dit 3D-Bulletin. Het 3D-Bulletin is het blad van, voor en door de leden van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie.

In de secties Verenigingsnieuws en Verenigingsdagen worden de leden op de hoogte gehouden van nieuws en activiteiten van de vereniging. Hieronder vallen onder andere verslagen van de Algemene Ledenvergadering en de landelijke verenigingsdagen, aanwinsten van de bibliotheek en de data van de landelijke verenigingsdagen.

In de sectie Driedimensionaal staan artikelen met betrekking tot stereofotografie in zeer brede zin. Dit zijn educatieve artikelen over stereofotografie en waarneming van diepte, met theoretische achtergronden en praktische toepassingen. Maar ook de ervaringen van de leden met het uitoefenen van hun hobby. Verder bevat deze sectie beoordelingen van de nieuwste apparatuur en software voor het maken en weergeven van stereofoto's en -video's. De inhoudsopgave op pagina 3 zal u een indruk geven van de variëteit.

Daarnaast bevat het blad in alle secties natuurlijk ook vele door de leden gemaakte stereofoto's.

3D-Bulletin

Een significant deel van de contributie van de leden gaat naar het maken van dit 3D-Bulletin dat in kwalitatief hoogwaardige papieren vorm onder de leden verspreid wordt. Daarom kunnen we dit 3D-Bulletin niet zomaar gratis in digitale vorm ter beschikking stellen. Wij hopen op uw begrip hiervoor.

Volledige versies van het bulletin zullen met een jaar vertraging op de website van de vereniging geplaatst worden. Van recente nummers van het 3D-Bulletin wordt een versie geplaatst waarin de sectie Driedimensionaal vervangen is door de tekst die u nu leest.

Vindt u het jammer dat u de sectie Driedimensionaal van deze uitgave van het 3D-Bulletin niet kan lezen? Overweeg dan lid te worden van onze vereniging (zie onze website voor details). U krijgt het 3D-Bulletin dan driemaal per jaar thuisbezorgd. Verder geeft het lidmaatschap toegang tot onze verenigingsdagen waar de leden onderling hun ervaringen uitwisselen en genieten van hoogwaardige 3D-projectie van stereo-opnames van de leden. Wilt u eerst eens vrijblijvend kennismaken, bezoek dan onze Open Dag in september of meldt u aan bij de voorzitter of de penningmeester met het verzoek om een reguliere verenigingsdag als introducé bij te mogen wonen.

Heeft u interesse in de stereofotografie (het zelf maken van stereofoto's en/of genieten van het kijken naar stereofoto's) dan hopen wij u als lid van onze vereniging te mogen verwelkomen.

Namens de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie,

Dennis Boersma
Voorzitter

ps.: Bent u reeds lid van de vereniging en wenst u het 3D-Bulletin in digitale vorm te ontvangen om het op uw pc of tablet te lezen stuur dan een verzoek hiertoe per e-mail aan: voorzitter@stereofotografie.nl

